

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ КОММУНИКАЦИЙ
Кафедра теории и практики перевода

ПОДОБЕД
Дарья Аркадьевна

СТРУКТУРА И СЕМАНТИКА КОНЦЕПТА «СЕМЬЯ» В РУССКОМ И
АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ

Дипломная работа

Научный руководитель:
доктор филологических наук
профессор А.А. Кожина

Допущена к защите
«__» _____ 2020 г.

Зав. кафедрой теории и практики перевода
кандидат филологических наук, доцент Д.О. Половцев

Минск, 2020

РЕФЕРАТ

Дипломная работа состоит из 53 страниц, 2 глав, введения, заключения, не считая 2 приложений, реферата, списка литературы, включающего 61 источник.

Ключевые слова: ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЯ, КОНЦЕПТ, ПОНЯТИЕ, ЗНАЧЕНИЕ СЛОВА, КАРТИНА МИРА, ЯЗЫКОВАЯ КАРТИНА МИРА, КОГНИТИВНАЯ КАРТИНА МИРА, КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ КАРТИНА МИРА, ЯЗЫК.

Объектом исследования является концепт «семья» в русском и английском языках.

Предметом исследования является структура и семантика концепта «семья» в его выражении в русской и английской лексике и фразеологии.

Целью исследования является: изучить теоретический материал по теме «концепт», выявить, каким образом концепт «семья» функционирует в языке и в каких формах проявляет себя в английской и русской культуре. Изучение сравнительного рассмотрения концепта «семья» в русском и английском языке с помощью словарей и фразеологизмов и выявление особенностей концепта «семья» в русском и английском языках.

Актуальность темы дипломной работы состоит в том, что в настоящее время несмотря на наличие работ, посвященных исследованию подобных концептов, эта область еще полностью не изучена. Актуальным представляется изучение концепта «семья» на материале словарей и фразеологизмов русского и английского языков. Такой подход позволяет выявить культурные, исторические, языковые особенности двух народов.

Методы исследования: метод сплошной выборки; сопоставительный метод; установление места данного концепта в языковой картине мира и языковом сознании нации через анализ словарных дефиниций; понятийный анализ.

В процессе работы получены следующие *результаты*: были выявлены основные различия и сходства структуры и семантики концепта «семья» на материале фразеологизмов, отобранных методом сплошной выборки, использующиеся для выражения концепта «семья».

Новизна полученных результатов заключается в описании специфических признаков концепта «семья», т. е. в установлении общих и индивидуальных характеристик данного концепта на материале словарей и фразеологизмов русского и английского языков.

Область возможного *практического применения*: результаты исследования могут быть использованы преподавателями и студентами в вузовском учебном процессе в курсе лексикологии и лингвокультурологии.

РЭФЕРАТ

Дыпломная праца складаецца з 53 старонкі, 2 глав, увядзення, заключэння, не лічачы 2 прыкладанняў, рэферата, спісу літаратуры, які ўключае 61 крыніц.

Ключавыя словы: КАНЦЭПТ, ПАНЯЦЦЕ, ЗНАЧЭННЕ СЛОВА, КАРЦІНА СВЕТУ, МАДЭЛЬ СВЕТУ, МОЎНАЯ КАРЦІНА СВЕТУ, КАНЦЭПТУАЛЬНАЯ КАРЦІНА СВЕТУ, КАНЦЕПТАСФЕРА, МОВА.

Аб'ектам даследавання з'яўляецца канцэпт «сям'я» ў рускай і англійскай мовах.

Прадметам даследавання з'яўляецца структура і семантыка канцэпту «сям'я» ў яго выразе ў рускай і англійскай лексіцы і фразеалогіі.

Мэтай даследавання з'яўляецца: вывучыць тэарэтычны матэрыял па тэме «канцэпт» і выявіць, якім чынам канцэпт «сям'я» знаходзіць свой выраз у мове і ў якіх формах праяўляе сябе ў англійскай і рускай культуры. Вывучэнне параўнальнага разгляда канцэпту «сям'я» ў рускай і англійскай мове з дапамогай слоўнікаў і фразеалагізмаў і выяўленне асаблівасцяў канцэпту «сям'я» ў рускай і англійскай мовах.

Актуальнасць тэмы дыпломнай працы складаецца ў тым, што ў цяперашні час, нягледзячы на наяўнасць работ, прысвечаных даследаванню падобных канцэптаў, гэтая вобласць яшчэ цалкам не вывучана. Актуальным уяўляецца вывучэнне канцэпта «сям'я» на матэрыяле слоўнікаў і фразеалагізмаў беларускай і англійскай моў. Такі падыход дазваляе выявіць культурныя, гістарычныя, моўныя асаблівасці двух народаў.

Метады даследавання: метады суцэльнай выбаркі; супастаўляльны метады; устанаўленне месца дадзенага канцэпта ў моўнай карціне свету і моўным свядомасці нацыі праз аналіз слоўнікавых дэфініцый; паняццёвы аналіз.

У працэсе працы атрыманы наступныя *вынікі*: былі выяўлены асноўныя адрозненні і падабенства структуры і семантыкі канцэпту «сям'я» на матэрыяле фразеалагізмаў, адабраных метадам суцэльнай выбаркі, якія выкарыстоўваюцца для выражэння канцэпта «сям'я». *Навізна* атрыманых вынікаў заключаецца ў апісанні спецыфічных прыкмет канцэпта «сям'я», то ёсць ва ўсталяванні агульных і індывідуальных характарыстык дадзенага канцэпта на матэрыяле слоўнікаў і фразеалагізмаў беларускай і англійскай моў.

Вобласць магчымага *практычнага прымянення*: вынікі даследавання могуць быць выкарыстаны выкладчыкамі і студэнтамі ў вузаўскім навучальным працэсе ў курсе лексікалогіі і лінгвокультуролагіі.

SUMMARY

Diploma project consists of 53 pages, 2 chapters, introduction, conclusion, without counting 2 supplements, list of literature, which includes 61 sources.

Keywords: LINGUOCULTUROLOGY, CONCEPT, CONCEPTION, MEANING OF WORD, WORLD PICTURE, LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD, CONCEPTUAL PICTURE OF THE WORLD, LANGUAGE.

The object of the study is the concept of "family" in Russian and English.

The subject of the study is structure and semantics of the concept "family" in its expression in Russian and English vocabulary and phraseology.

The aim of the study is to examine the theoretical material on the theme of "concept", to determine how the concept "family" functions in the language and in what forms it expresses itself in English and Russian culture. To examine the comparative examination of the concept "family" in Russian and English with the help of dictionaries and idioms and to determine the features of the concept "family" in Russian and English languages.

Relevance of the topic of the thesis is that currently there is that currently, despite the existence of works on the study of such concepts, this area is not yet fully explored. Actual is the study of the concept of "family" on the material of dictionaries and phraseology of Russian and English languages. This approach makes it possible to determine the cultural, historical, and linguistic features of the two nations.

Methods used in the research: continuous sampling method; comparative method; establishing the role of the concept in the language picture of the world and the language consciousness of the nation through the analysis of vocabulary definitions; conceptual analysis.

In the course of research, the following *results* were obtained: the main differences and similarities in structure and semantics of the concept "family" were revealed on the material of the idioms selected by the continuous sampling method used to express the concept "family". The *novelty* of the obtained results: description of specific features of the concept "family", i.e. in the establishment of general and individual characteristics of this concept on the material of dictionaries and idioms of Russian and English languages.

The field of possible *practical application*: the results of the research can be used by teachers and students in the course of lexicology and linguoculturology.